EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 5.5.2023
COM(2023) 235 final

POROČILO KOMISIJE

o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah (2021) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih

{SWD(2023) 131 final}

Vsebina

Povzetek 4
Uvod 6

Del 1
Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2021 8

1.1
Splošni pregled 9

1.2
Letna poročila držav članic EU 15

1.3
Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora 16

1.4
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora 18

1.4.1
Ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja 19

1.4.2
Izvrševanje s strani nacionalnih organov 20

1.43
Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega delovanja sistemov uradnega nadzora 22

Del 2
Nadzorne dejavnosti Komisije v državah članicah EU v letu 2021 24

2.1
Presoje in nadzor 25

2.2
Priporočila 28

2.3
Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija leta 2021 29

2.4
Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj 32

2 4.1
Splošne nadaljnje presoje 33

2.4.2
Izvrševanje 34
Sklepne ugotovitve 35

Izjava o omejitvi odgovornosti

Evropska komisija predstavlja to poročilo v skladu s členom 114 Uredbe (EU) 2017/625[(1)]. Njegov namen je izboljšati javno dostopnost informacij o uradnem nadzoru, ki ga izvajajo države članice EU, in nadzoru Komisije v zvezi s tem na področjih varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja ter shem kakovosti kmetijskih proizvodov in živil.

Za razlago prava Unije je pristojno samo Sodišče Evropske unije.

Naš cilj je zagotoviti, da so te informacije najnovejše in točne. Sporočene napake bomo poskusili popraviti.

Gradivo, uporabljeno za to poročilo:

- so informacije splošnega značaja, ki se ne nanašajo na konkretne okoliščine katere koli fizične ali pravne osebe,
- ni nujno izčrpno, popolno, točno ali ažurirano in
- so delno zagotovili nacionalni organi v državah članicah EU, zato Komisija nad njim nima nadzora in zanj ne more prevzeti nobene odgovornosti.

Nekateri podatki oz. informacije v tem poročilu so bili morda ustvarjeni ali strukturirani v datotekah ali oblikah, ki niso brez napak.

[(1)] Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

Povzetek

To poročilo zajema celotno izvajanje uradnega nadzora držav članic EU in nadzornih dejavnosti Komisije v letu 2021. Namen tega nadzora je zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in zaupanja v prehransko verigo, „od vil do vilic“. Je pomemben za preverjanje, ali podjetja izpolnjujejo zakonske zahteve, tako da so lahko potrošniki EU prepričani, da je hrana, ki jo uživajo, varna. Ključni so tudi za omogočanje nemotenega delovanja trgovine z živili, živalmi in rastlinami v EU in z državami nečlanicami EU.

Nacionalni organi so odgovorni za izvajanje uradnega nadzora. Če podjetja v prehranski verigi ne ravnajo v skladu z ustrezno zakonodajo, morajo nacionalni organi uveljaviti zahteve in zagotoviti, da podjetja izpolnjujejo svoje obveznosti.

Leta 2021 je v okvir uradnega nadzora spadalo 16,9 milijona subjektov, nacionalni organi pa so v zvezi z njimi opravili skoraj 5 milijonov uradnih nadzorov. Na podlagi tega nadzora je bilo ugotovljenih skoraj 1 milijon težav zaradi neskladnosti, zaradi česar je bilo uporabljenih skoraj 500 000 upravnih sankcij in skoraj 8 000 sodnih ukrepov.

Komisija preverja izvajanje uradnega nadzora in dejavnosti izvrševanja v državah članicah EU. Poročila o tem nadzoru Komisije, ki so objavljena na spletišču Komisije, zagotavljajo jasno sliko uspešnosti nacionalnih organov in so pomemben del postopka pregleda, ki zagotavlja, da zakonodaja EU ustreza svojemu namenu.

Nadzor, ki ga izvaja Komisija, kaže, da imajo nacionalni organi na splošno vzpostavljene potrebne sisteme za spremljanje in zagotavljanje, da podjetja izpolnjujejo zahteve EU, ter za ukrepanje v primeru težav zaradi neskladnosti. V nekaterih državah EU so bile v okviru tega nadzora ugotovljene pomanjkljivosti v sistemih uradnega nadzora, ki kažejo, da še vedno obstajajo možnosti za izboljšave. V teh primerih Komisija naslovi priporočila na nacionalne organe.

Komisija sistematično spremlja svoja priporočila in po potrebi uporablja druga orodja za izvrševanje. Poleg tega podpira države članice EU z zagotavljanjem tehnične pomoči in usposabljanja v okviru pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano ter s tehničnimi sestanki strokovnih mrež.

Nacionalni organi morajo od leta 2020 poročati o rezultatih svojega nadzora v usklajeni elektronski obliki. Vendar vse države članice EU še niso predložile vseh svojih podatkov v zahtevani obliki. Komisija bo še naprej sodelovala z nacionalnimi organi, da bi se izboljšala popolnost podatkov za prihodnja letna poročila.

Pandemija COVID-19 je v letu 2021 še naprej vplivala na sposobnost nacionalnih organov in Komisije za izvajanje nadzora in presoj v skladu z načrti.

Uvod

Cilj EU je zagotoviti visoko raven varovanja zdravja in zaupanja na področju varnosti živil in krme, zdravja živali in rastlin, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja, shem geografskega porekla (zaščitena označba porekla (ZOP), zaščitena geografska označba (ZGO) in zajamčena tradicionalna posebnost (ZTP)). Ljudje, ki živijo v EU, upravičeno pričakujejo visoke standarde na vseh teh področjih.

EU ima celovit pravni okvir, namenjen zagotavljanju doslednega nadzora v celotni živilski in krmni verigi „od vil do vilic“ ter ustreznega spremljanja, ob hkratnem zagotavljanju učinkovitega enotnega trga in trgovine z državami nečlanicami EU. Sklici na države članice EU in statistični podatki v tem poročilu vključujejo Združeno kraljestvo v zvezi s Severno Irsko[2].

Eden od stebrov celostne politike EU na področju varnosti hrane „od vil do vilic“ je, da ima vsaka država članica EU učinkovit sistem uradnega nadzora, ki temelji na uredbi o uradnem nadzoru[3], za preverjanje ter po potrebi uveljavljanje skladnosti podjetij s standardi EU v celotni živilski in krmni verigi . Države članice EU morajo pripraviti večletne nacionalne načrte nadzora, ki zajemajo vsa področja, ki jih ureja kmetijsko-živilska zakonodaja EU.

Komisija ima pomembno vlogo v splošnem nadzornem okviru na ravni EU[4] in izvaja nadzor, vključno s presojami, v državah članicah EU, da preveri, ali nacionalni organi izpolnjujejo svoje obveznosti glede nadzora.

Države članice EU morajo Komisiji predložiti letno poročilo[5] o izvajanju uradnega nadzora v skladu z večletnim nacionalnim načrtom nadzora.

Komisija pripravi poročilo[6] o izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU, pri čemer upošteva:

---

[2] V skladu s Sporazumom o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo ter zlasti členom 5(4) Protokola o Irski/Severni Irski v povezavi s Prilogo 2 k navedenemu protokolu.

[3] Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

[4] Člen 116 Uredbe (EU) 2017/625.

[5] Člen 113(1) Uredbe (EU) 2017/625.

- letna poročila, ki so jih nacionalni organi predložili v zvezi s svojimi nadzornimi dejavnostmi, in
- izid nadzora, ki ga je Komisija izvedla v državah članicah EU.

To poročilo zajema leto 2021. Sestavlja ga pregled:

- letnih poročil držav članic EU za leto 2021,
- nadzornih dejavnosti Komisije v državah članicah EU v letu 2021 in
- nadaljnjega ukrepanja in izvršilnih ukrepov Komisije ter njene podpore nacionalnim organom.

Vključuje zbirko podatkov, ki so jih predložili nacionalni organi za leto 2021. Na podlagi teh podatkov bo sčasoma mogoče ugotoviti trende pri nadzoru in težavah zaradi neskladnosti.

Grafični prikazi v zvezi z nacionalnim uradnim nadzorom temeljijo na zbirnih podatkih držav članic EU za leto 2021.

Ker so se zahteve za poročanje od leta 2020 naprej spremenile, vse države članice EU niso mogle v celoti zagotoviti tako podrobnih podatkov za leto 2021, kot je bilo zahtevano. Zato je primerljivost v zagotovljenih grafičnih prikazih omejena, saj so nekatere države članice EU morda predložile združene podatke, ki niso analizirani v zahtevane podkategorije.

Poročilu je priložen delovni dokument služb Komisije[7], ki vključuje:

- več osnovnih informacij o pravnem okviru ter
- več podrobnosti o nadzoru in presojah, ki jih nacionalni organi in Komisija izvajajo na področjih prehranske verige, ki spadajo na področje uporabe uredbe o uradnem nadzoru.

[6] Člen 114 Uredbe (EU) 2017/625.

[7] Delovni dokument služb Komisije (SWD(2023) 131 final) Spremni dokument k Poročilu Komisije o celotnem izvajanju uradnega nadzora v državah članicah EU (2021) za zagotovitev uporabe zakonodaje o živilih in krmi ter pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmacevtskih sredstvih.

Del 1

Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2021

1.1 Splošni pregled

Proizvodnja in razdeljevanje hrane „od vil do vilic“ potekata v različnih verigah v širokem spektru področij in dejavnosti[8].

Preglednica 1 vključuje pregled skupnega števila subjektov v prehranski verigi, opravljenega uradnega nadzora, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti ter upravnih sankcij in sodnih ukrepov, sprejetih v celotni prehranski verigi na ravni EU v letu 2021.

Preglednica 1: Uradni nadzor v letu 2021 – splošni podatki

Skupno število subjektov v prehranski verigi	Izvedeni uradni nadzori	Ugotovljene težave zaradi neskladnosti	Uvedene upravne sankcije	Sprejeti sodni ukrepi
16 961 311	**4 820 161**	**1 112 663**	**499 365**	**7 903**

Na sliki 1 je pregled uradnega nadzora „od vil do vilic“, ki so ga države članice EU izvedle leta 2021[9]. Prikazuje število izvajalcev dejavnosti, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uvedenih upravnih sankcij, analiziranih po različnih dejavnostih v prehranski verigi[10].

Preglednica 2 prikazuje pet najpomembnejših sektorjev prehranske verige v absolutnih številkah za število subjektov, izvedenih uradnih nadzorov, ugotovljenih težav zaradi neskladnosti in uporabljenih upravnih sankcij. Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu, vključuje nadaljnjo razčlenitev teh podatkov po različnih področjih prehranske verige.

[8] Glej Eurostat – ključni podatki o evropski prehranski verigi – 2021, ki predstavlja izbor podatkov za kmetijski in ribiški sektor EU ter širšo verigo „od vil do vilic“.

[9] Ta slika ne vključuje nadzora, povezanega z zdravjem rastlin (tj. izdajanje rastlinskih potnih listov in uporaba znaka ISPM15 na leseni embalaži, ki dokazuje, da je obdelana za preprečevanje širjenja žuželk, semen in gliv), trženjem fitofarmacevtskih sredstev in trajnostno uporabo pesticidov zunaj kmetijstva.

[10] Nacionalnim organom ni treba poročati o številu subjektov, ki se ukvarjajo s prevozom živali. Zahtevani podatki za uradni nadzor in težave zaradi neskladnosti za klavnice in obrate za predelavo divjadi se lahko navedejo kot število trupov ali teža, zato skupnega števila ni mogoče uporabiti.

Slika 1: Uradni nadzor, ki so ga države članice EU izvedle leta 2021

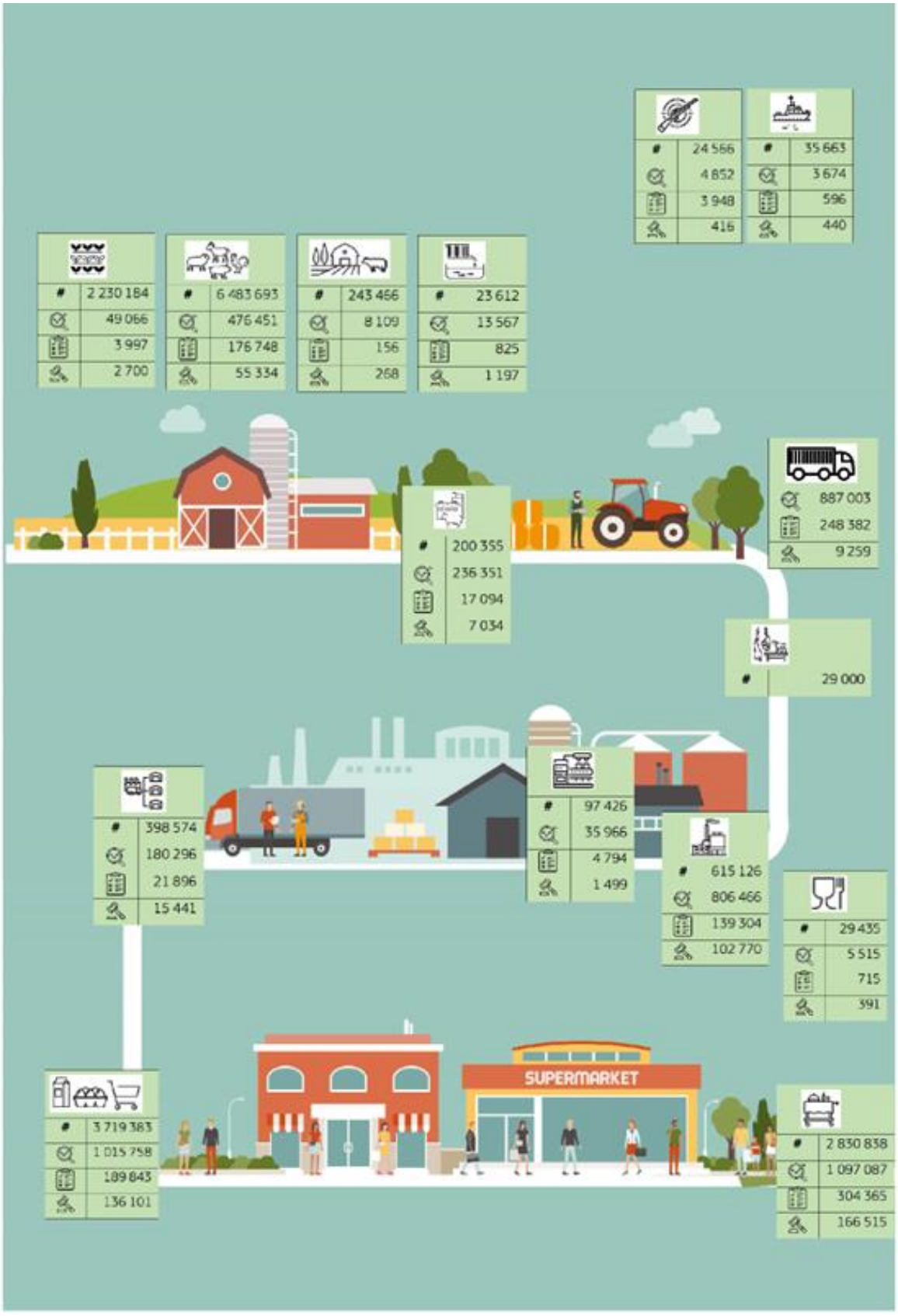

	Kmetijstvo – rastline	#	Število izvajalcev dejavnosti
	Živinoreja – živali		Število uradnih nadzorov
	Kmetijstvo – mešano		Število ugotovljenih težav zaradi neskladnosti
	Akvakultura		Število upravnih sankcij
	Ribolov		
	Lov		
	Krma za živali		
	Prevoz živali		
	Klavnice in predelava divjadi		
	Proizvodnja hrane		
	Predelava živalskih stranskih proizvodov		
	Razdeljevanje hrane		
	Trgovina na debelo in drobno		
	Gostinske storitve		
	Proizvajalci materialov, namenjenih za stik z živili		

Preglednica 2: Uradni nadzor v letu 2021 – pet najpomembnejših sektorjev

Subjekti	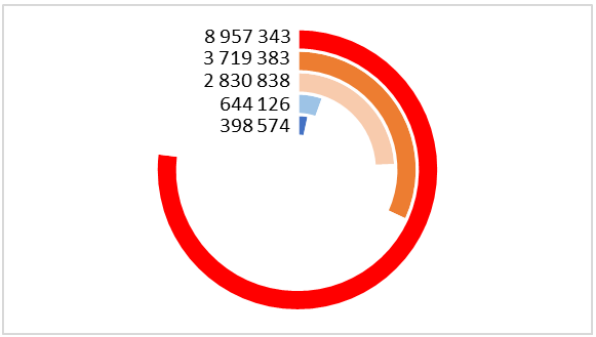	Kmetijstvo	8 957 343
		Veleprodaja hrane	3 719 383
		Gostinske storitve	2 830 838
		Proizvodnja hrane	644 126
		Razdeljevanje hrane	398 574
Uradni nadzor	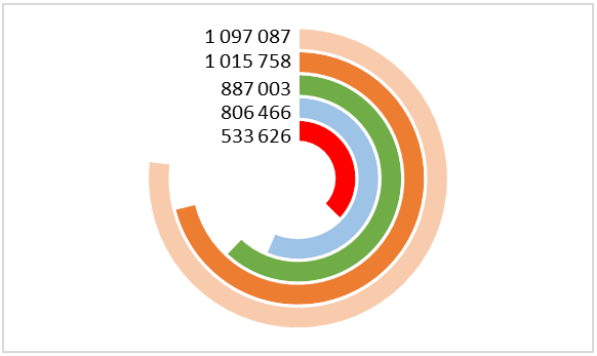	Gostinske storitve	1 097 087
		Veleprodaja hrane	1 015 758
		Prevoz živali	887 003
		Proizvodnja hrane	806 466
		Kmetijstvo	533 626
Težave zaradi neskladnosti	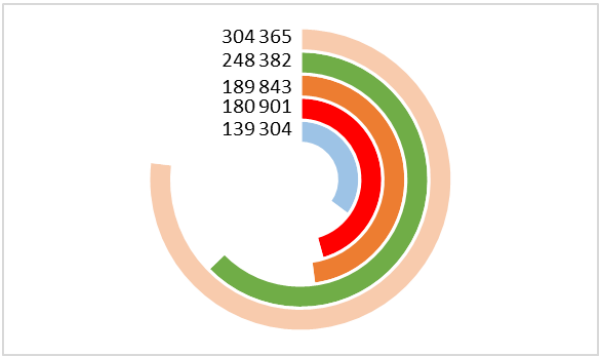	Gostinske storitve	304 365
		Prevoz živali	248 382
		Veleprodaja hrane	189 843
		Kmetijstvo	180 901
		Proizvodnja hrane	139 304
Upravne sankcije	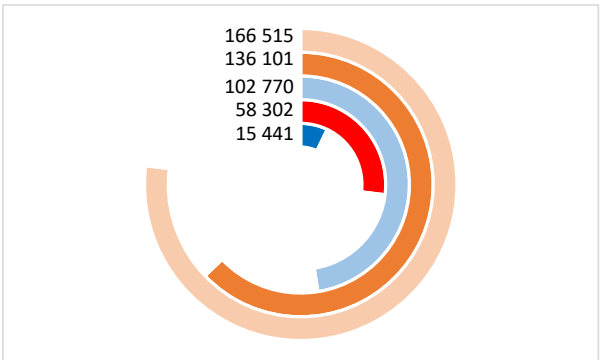	Gostinske storitve	166 515
		Veleprodaja hrane	136 101
		Proizvodnja hrane	102 770
		Kmetijstvo	58 302
		Razdeljevanje hrane	15 441

1.2
Letna poročila držav članic EU

Rok za predložitev letnih poročil za leto 2021 je bil 31. avgust 2022. Devet držav članic EU je poročilo predložilo pravočasno, 15 jih je zamudilo rok za dva tedna, zadnja štiri poročila pa so bila predložena 29, 42 (dve poročili) oziroma 92 dni po roku.

Nacionalni organi so šele drugič uporabili novo obliko poročanja. Nekateri so imeli še vedno težave z zbiranjem podatkov v zahtevani obliki. To pomeni, da primerjave med podatki, predloženimi za leti 2020 in 2021, morda niso zanesljive. Prehod na novo obliko obenem otežuje primerjavo podatkov za obdobje pred letom 2020 s podatki za obdobje po letu 2020. Zato je še vedno prezgodaj za začetek medletne primerjave podatkov na ravni EU.

Države članice lahko v svojih poročilih predstavijo svoj napredek pri doseganju strateških ciljev in izzivih, s katerimi se spopadajo pri izvajanju svojega večletnega nacionalnega načrta nadzora. Vključijo lahko tudi izjavo o splošni ravni skladnosti ter splošno samooceno ustreznosti in učinkovitosti svojega uradnega nadzora. Oblika poročila vključuje prazna polja, v katerih lahko navedejo te informacije. Vendar so nacionalni organi za leto 2021 predložili manj informacij, kot je bilo predvideno v dokumentu s smernicami[(11)].

Uredba o uradnem nadzoru v zvezi z dobrobitjo živali na kmetijah in med prevozom določa, da letna poročila vključujejo analizo najresnejših primerov neskladnosti. Ta analiza bi morala biti podlaga za nacionalni akcijski načrt za preprečevanje ali zmanjševanje pojavljanja takih neskladnosti v naslednjih letih[(12)]. Kot se je zgodilo že za leto 2020, nacionalni organi niso predložili ne te analize ne teh akcijskih načrtov. Komisija tako v zvezi s to točko ne more predložiti zahtevanega povzetka.

Poleg tega so nacionalni organi predložili samo zelo omejene informacije o nadzoru, osredotočenem na goljufive in zavajajoče prakse.

[(11)] Obvestilo Komisije o dokumentu s smernicami za izpolnjevanje standardnega vzorčnega obrazca.

[(12)] Členi 151, 152, 154, 156, 157 in 158 Uredbe (EU) 2017/625.

1.3 Organizacija in delovanje sistemov uradnega nadzora

Države članice EU so vzpostavile sisteme uradnega nadzora za preverjanje uporabe pravnega okvira s strani podjetij v prehranski verigi.

Nacionalni organi v svojih večletnih nacionalnih načrtih nadzora opisujejo vzpostavitev svojih sistemov nadzora in določajo svoje strateške cilje.

Komisija v svojih smernicah za izpolnjevanje letnih poročil poziva nacionalne organe, naj:

- opišejo vse posodobitve organizacije sistemov uradnega nadzora,
- vključijo preglednico z rezultati kazalnikov uspešnosti, ki se uporabljajo za merjenje strateških ciljev, in
- vključijo izjavo o splošni ravni skladnosti in učinkovitosti sistemov uradnega nadzora, ki temelji na analizi in sintezi rezultatov sistemov nadzora, njihovih ciljev in njihovih kazalnikov uspešnosti.

Nekatere države članice EU opisujejo svoje sisteme nadzora v letnem poročilu (in v svojem večletnem nacionalnem načrtu nadzora). Vendar vsa poročila ne vključujejo pregleda kazalnikov in rezultatov, večina pa ne vključuje izjav o splošni ravni skladnosti in učinkovitosti sistema uradnega nadzora.

Enajst držav članic EU je vključilo informacije o strateških ciljih, devet izmed teh držav pa je to storilo v obliki pregleda rezultatov njihovih kazalnikov. Ti kazalniki so včasih omejeni na število izvedenih uradnih nadzorov in odvzetih vzorcev. Nekatera poročila držav članic EU ne zajemajo informacij vseh organov, vključenih v uradni nadzor v prehranski verigi.

Nekatere dobre prakse, ki jih je treba omeniti, so:

- belgijska agencija za varnost prehranske verige uporablja barometre za varnost hrane ter zdravje živali in rastlin, ki temeljijo na kazalnikih, rezultati teh barometrov pa omogočajo medletno primerjavo, ter
- Nizozemska opredeljuje dva kazalnika informacij in en kazalnik uspešnosti:
    - kazalnik izvrševanja o sprejetih izvršilnih ukrepih,

- kazalnik intenzivnosti nadzora o številu podjetij, v katerih je bil opravljen nadzor na določenem območju (podjetja ali proizvodi), in
- kazalnik skladnosti o ravni skladnosti.

Vse države članice EU so imele zaradi omejitev, uvedenih za zajezitev pandemije COVID-19, še vedno težave pri izvajanju svojih celovitih programov inšpekcijskih pregledov.

Drugi dejavniki, ki so negativno vplivali na programe inšpekcijskih pregledov, o katerih so poročali nacionalni organi, so vključevali nezadostna sredstva (osebje, finančna sredstva in oprema), stalne težave na področju zdravja živali (afriška prašičja kuga in aviarna influenca) in rastlin ter brexit. Danska je navedla, da mora veliko človeških virov nameniti odstrelu vseh nercev na kmetijah, da bi preprečila širjenje COVID-19 na ljudi.

Ker se v vseh sektorjih kaže naraščajoči trend prodaje na daljavo, je Finska namenila več sredstev nadzoru na tem področju.

1.4

Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega izvajanja večletnih nacionalnih načrtov nadzora

Cilj večletnega nacionalnega načrta nadzora je zagotoviti, da se uradni nadzor izvaja na podlagi tveganja in učinkovito v celotni agroživilski verigi v skladu z uredbo o uradnem nadzoru.

Kadar se pri uradnem nadzoru ugotovijo primeri neskladnosti, morajo nacionalni organi sprejeti ukrepe za zagotovitev, da podjetje, pri katerem je bila ugotovljena neskladnost, težavo odpravi in prepreči njeno morebitno ponovitev[13].

Nacionalni organi morajo tudi preveriti učinkovito delovanje sistema uradnega nadzora in sprejeti potrebne ukrepe za odpravo pomanjkljivosti, ugotovljenih v njihovih nadzornih sistemih[14].

[13] Člen 138 Uredbe (EU) 2017/625.

[14] Člen 12(2) in (3) Uredbe (EU) 2017/625.

1.4.1
Ukrepi za zagotavljanje skladnosti poslovanja

Države članice EU izvajajo kampanje obveščanja javnosti ter podjetjem zagotavljajo svetovanje in usposabljanje, da bi jim pomagale pri izpolnjevanju pravil o varnosti hrane.

Devet držav članic EU je predložilo primere ukrepov nacionalnih organov, ki pomagajo podjetjem, da ravnajo v skladu z veljavnimi pravili.

- Danska uprava za veterinarstvo in prehrano pripravlja več ukrepov, da bi olajšala razumevanje minimalnih zahtev glede varnosti hrane pri ustanavljanju podjetij.
- Litovska državna služba za varstvo rastlin pri svojih dejavnostih namesto prizadevanjem za doseganje skladnosti zgolj s sankcijami ali kaznimi daje prednost svetovanju podjetjem, zagotavljanju metodološke podpore in izvajanju drugih ukrepov za preprečevanje kršitev zakonodaje.
- V Belgiji se za podjetja, certificirana v okviru nacionalnih potrjenih navodil za samopreverjanje, uporabljajo nižje pristojbine, uradni nadzor pa se v njih izvaja manj pogosto. Na voljo so tudi orodja za sektorje, za katere taka potrjena navodila za samopreverjanje niso zagotovljena. Kontrolni seznami so javno dostopni in vključujejo smernice. Prav tako so na voljo brezplačni tečaji usposabljanja in gradivo.

1.4.2
Izvrševanje s strani nacionalnih organov

Nacionalni organi uporabljajo različne izvršilne ukrepe, od ustnih in pisnih opozoril do zasega in uničenja blaga ter (začasnega) odvzema ali omejitve dovoljenj podjetjem. Upravne globe se uporabljajo kot odvračilni ukrep. Zadnji ukrep so uradni sodni postopki.

Nacionalni organi morajo imeti vzpostavljene učinkovite, sorazmerne in odvračilne sankcije/kazni[15].

V preglednici 3 je prikazano število upravnih sankcij, uporabljenih v različnih delih prehranske verige. V preglednici 4 so te sankcije prikazane po različnih področjih, v preglednici 5 pa je prikazano število sodnih ukrepov, sprejetih na različnih področjih.

Preglednica 3: Upravne sankcije v letu 2021 po dejavnostih

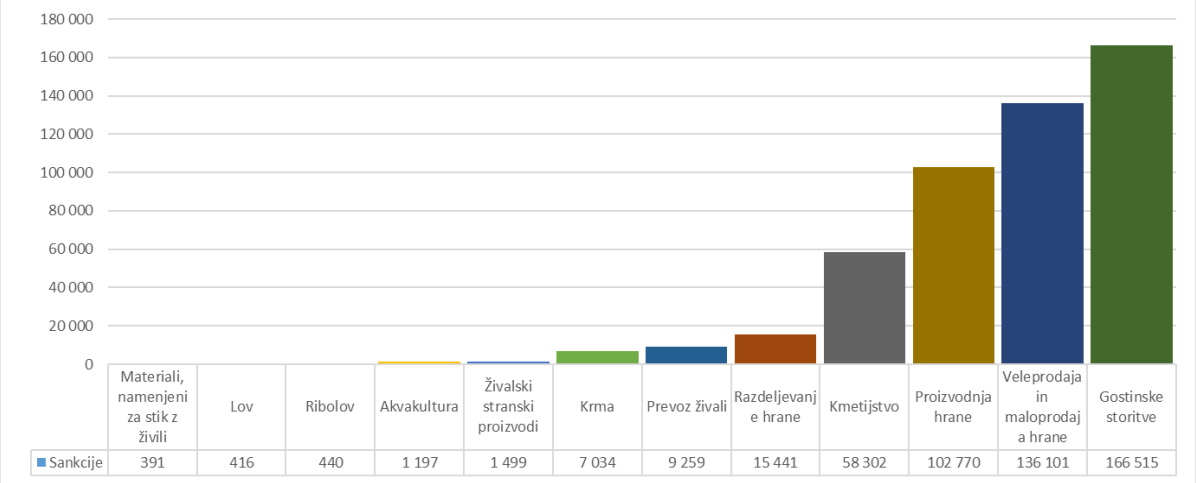

	Materiali, namenjeni za stik z živili	Lov	Ribolov	Akvakultura	Živalski stranski proizvodi	Krma	Prevoz živali	Razdeljevanje hrane	Kmetijstvo	Proizvodnja hrane	Veleprodaja in maloprodaja hrane	Gostinske storitve
Sankcije	391	416	440	1 197	1 499	7 034	9 259	15 441	58 302	102 770	136 101	166 515

[15] Členi 137, 138 in 139 Uredbe (EU) 2017/625.

Preglednica 4: Upravne sankcije v letu 2021 po področjih

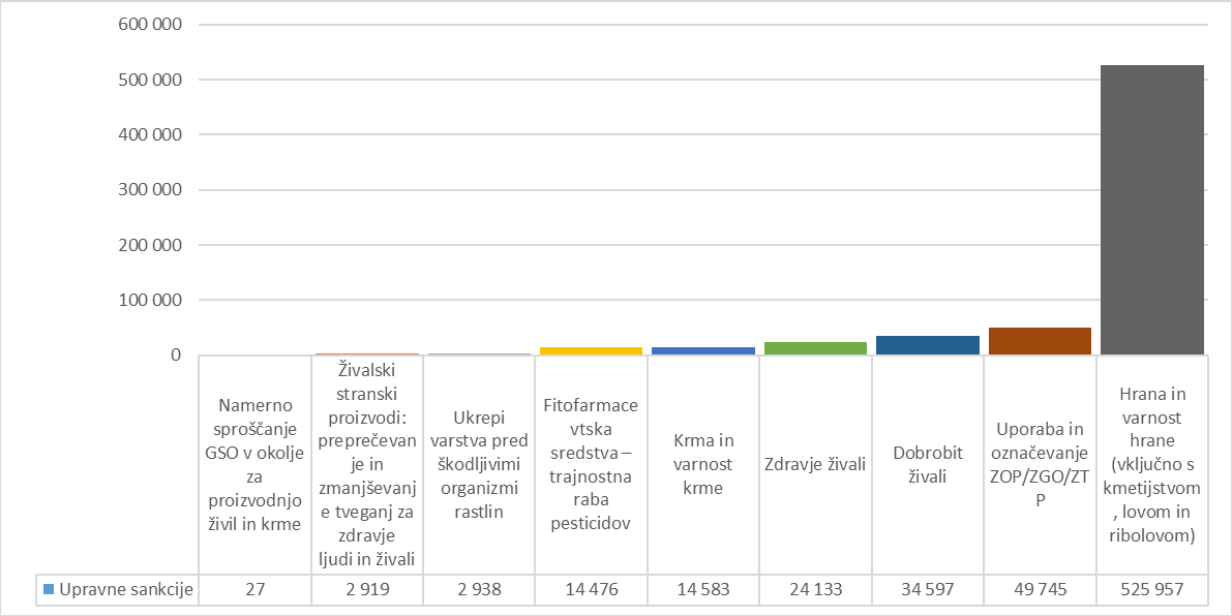

	Namerno sproščanje GSO v okolje za proizvodnjo živil in krme	Živalski stranski proizvodi: preprečevanje in zmanjševanje tveganj za zdravje ljudi in živali	Ukrepi varstva pred škodljivimi organizmi rastlin	Fitofarmacevtska sredstva – trajnostna raba pesticidov	Krma in varnost krme	Zdravje živali	Dobrobit živali	Uporaba in označevanje ZOP/ZGO/ZTP	Hrana in varnost hrane (vključno s kmetijstvom, lovom in ribolovom)
Upravne sankcije	27	2 919	2 938	14 476	14 583	24 133	34 597	49 745	525 957

Preglednica 5: Sprejeti sodni ukrepi v letu 2021

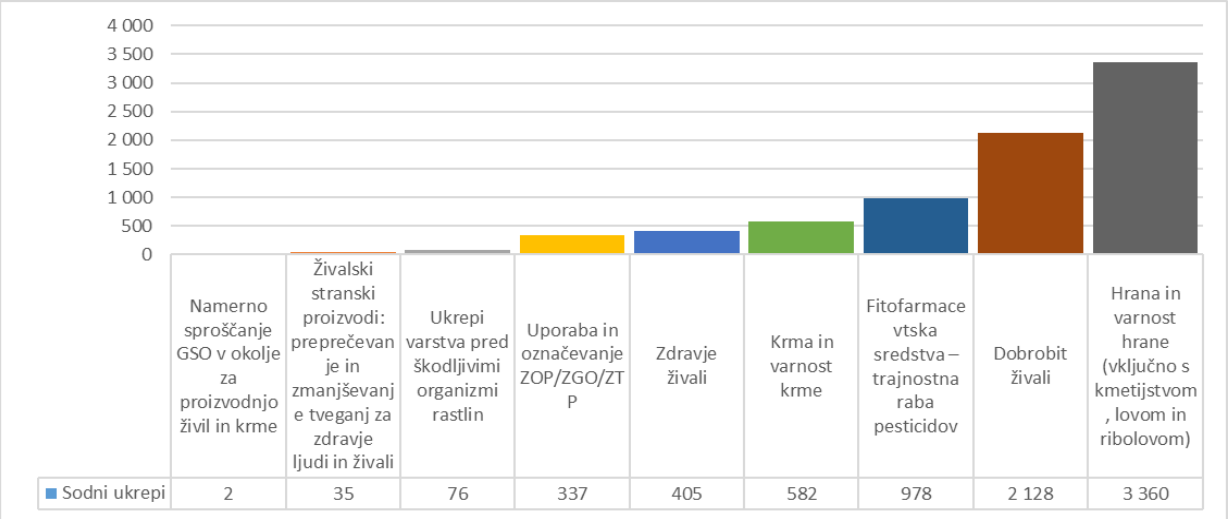

	Namerno sproščanje GSO v okolje za proizvodnjo živil in krme	Živalski stranski proizvodi: preprečevanje in zmanjševanje tveganj za zdravje ljudi in živali	Ukrepi varstva pred škodljivimi organizmi rastlin	Uporaba in označevanje ZOP/ZGO/ZTP	Zdravje živali	Krma in varnost krme	Fitofarmacevtska sredstva – trajnostna raba pesticidov	Dobrobit živali	Hrana in varnost hrane (vključno s kmetijstvom, lovom in ribolovom)
Sodni ukrepi	2	35	76	337	405	582	978	2 128	3 360

1.43

Sprejeti ukrepi za zagotavljanje učinkovitega delovanja sistemov uradnega nadzora

Nacionalni organi morajo imeti vzpostavljene postopke in/ali ureditve za zagotavljanje učinkovitosti in ustreznosti uradnega nadzora. Da bi to dosegli, morajo imeti ali imajo dostop do:

- dovolj ustrezno usposobljenega in izkušenega osebja,
- ustreznih in pravilno vzdrževanih objektov in opreme ter
- ustrezne laboratorijske zmogljivosti za analizo, preskušanje in diagnosticiranje.

Nacionalni organi morajo izvajati presoje svojih sistemov nadzora (ali naročiti presoje svojega delovanja) in imeti vzpostavljene postopke za preverjanje nadzora[16], da zagotovijo skladnost in učinkovitost sistemov nadzora. To vključuje presoje vseh subjektov ali oseb, na katere je nacionalni organ morda prenesel naloge.

23 letnih poročil je vključevalo informacije o enem ali več teh vidikov. 14 jih je vključevalo informacije o tečajih usposabljanja, ki so se izvajali za osebje ali se jih je osebje udeležilo.

Letna poročila vključujejo omejene informacije o teh presojah in drugih dejavnostih preverjanja, s katerimi se ocenjuje učinkovitost sistemov uradnega nadzora. Letna poročila, ki so jih predložile Litva, Avstrija in Švedska, se nanašajo na presoje, ki jih je izvedla Komisija.

O sredstvih:

- Bolgarija je poročala o trendih, ki lahko ovirajo izvajanje sistemov uradnega nadzora:
  - zmanjšanje števila osebja, vključenega v uradni nadzor;
  - povečanje delovne obremenitve osebja, vključno s potrebo po nadurnem delu;
  - povečanje števila lokacij/podjetij, kjer se izvaja uradni nadzor, in
  - zastarela tehnična oprema za uradni nadzor.

[16] Člena 6 in 12 Uredbe (EU) 2017/625.

- Nizozemska je navedla, da sektorji, v katerih se izvaja nadzor, rastejo hitreje od zmogljivosti nacionalnih organov na področju človeških virov/nadzora, vendar je vlada za to namenila dodatna sredstva.

- Nizozemska bo ocenila, ali je tehnike, ki so bile uvedene za omogočanje nadzora med pandemijo COVID-19, kot je uporaba kamer v klavnicah, mogoče ohraniti in dodatno izboljšati, ter

- Madžarska je navedla, da izboljšuje svoje informacijske sisteme.

17 držav članic EU je poročalo o spremembah njihovih sedanjih večletnih nacionalnih načrtov nadzora. Razlogi za te spremembe so bili:

- spremembe zakonodaje (pet držav članic EU),

- znatne spremembe strukture, upravljanja ali delovanja nacionalnih organov (pet držav članic EU),

- rezultat izvedenega uradnega nadzora (štiri države članice EU),

- rezultat sistema notranjih presoj (ena država članica EU),

- rezultat nadzora, ki ga je izvedla Komisija (ena država članica EU), in

- drugi razlogi, kot so posodobljena oblika, nove matrike in parametri analize, novo obdobje veljavnosti, vključno z vsemi vključenimi organi, in posledice pandemije COVID-19.

Del 2

Nadzorne dejavnosti Komisije v državah članicah EU v letu 2021

2.1
Presoje in nadzor

Program presoj in analiz za leto 2021[17] je bil prvi v okviru večletnega načrta za obdobje 2021–2025 in se je osredotočal na:

- varnost živil in krme,
- bolezni živali in škodljive organizme rastlin ter
- trajnostnost agroživilske verige, s posebnim poudarkom na
  - trajnostni rabi pesticidov in
  - dobrobiti živali, kadar se je začel izvajati projekt v zvezi z nadzorom na področju dobrobiti kokoši nesnic.

V letu 2021 smo izvedli 98 presoj in podobnih pregledov sistemov uradnega nadzora v državah članicah EU. Diagram 1 prikazuje geografsko porazdelitev tega nadzora. Diagram 2 prikazuje število presoj po področjih nadzora.

[17] Delovni programi so objavljeni na spletišču Komisije.

Diagram 1: Nadzor, ki ga je izvedla Komisija v letu 2021

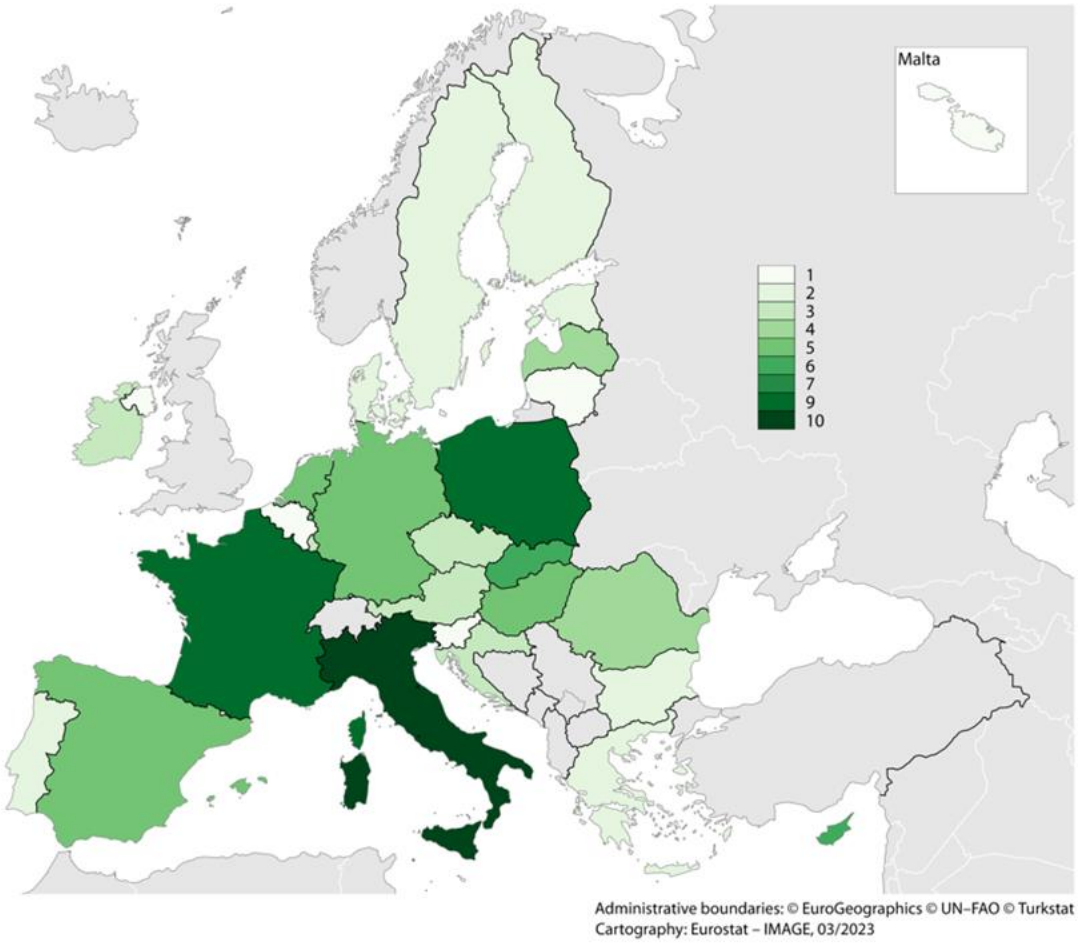

Diagram 2: Izvedene presoje po področjih nadzora – 2021

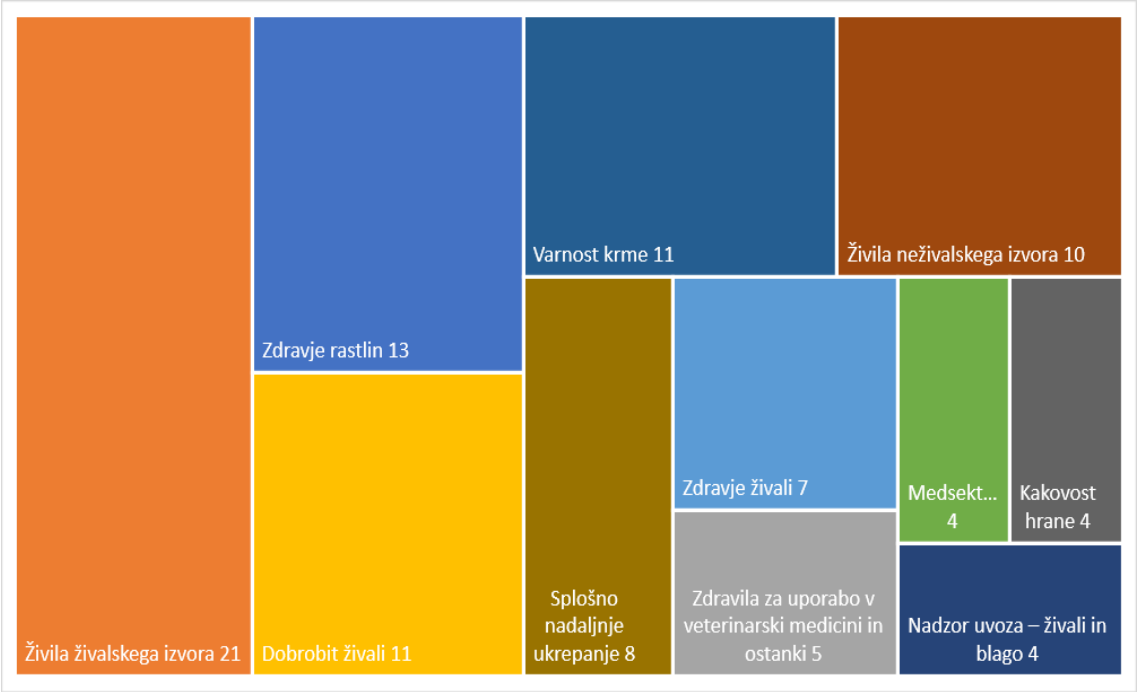

Zaradi omejitev, uvedenih za zajezitev pandemije COVID-19, je bilo 83 presoj in podobnih nadzorov izvedenih v celoti na daljavo, med drugim prek videokonference. Obiski na daljavo v prostorih podjetij, da bi se preverilo izvajanje uradnega nadzora, niso bili mogoči. Osem obiskov je bilo opravljenih delno na daljavo in v omejenem obsegu na kraju samem. Sedem jih je bilo v celoti opravljenih na kraju samem.

2.2 Priporočila

Na podlagi nadzora, izvedenega v letu 2021, je bilo državam članicam EU izdanih skupno 407 priporočil. V diagramu 3 je prikazan pregled teh priporočil po sektorjih. Priloženi delovni dokument služb Komisije vključuje nadaljnjo razčlenitev podatkov po različnih področjih, zajetih s presojo.

Diagram 3: Priporočila za sektorje v letu 2021

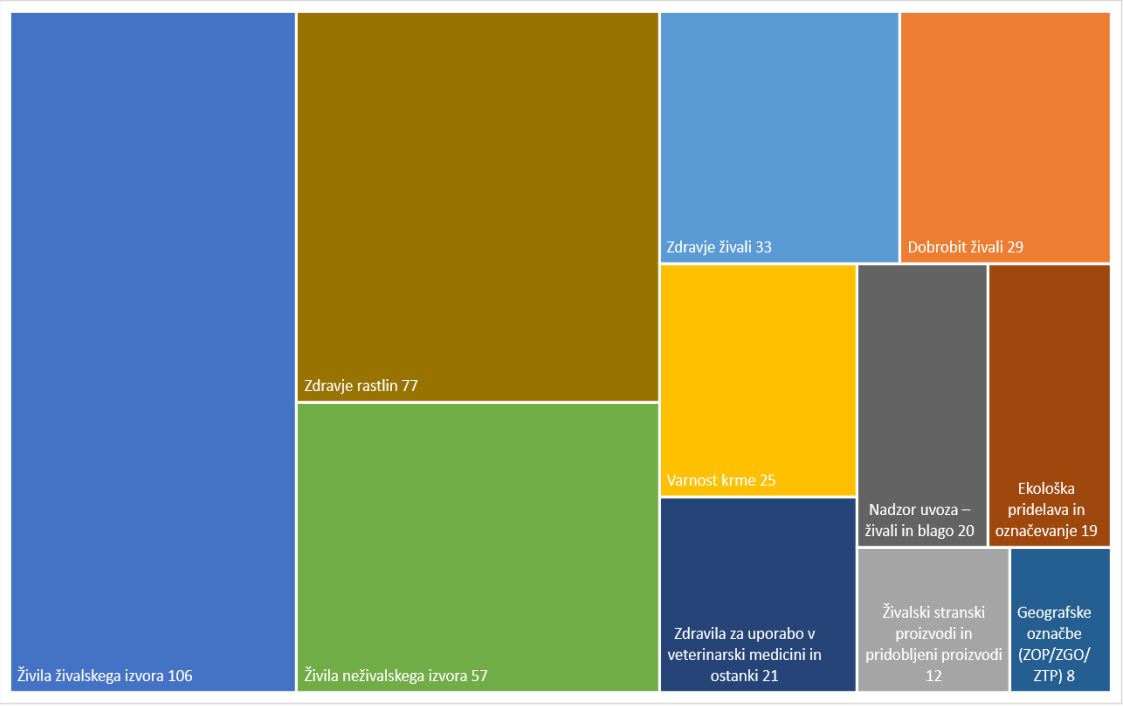

2.3 Poudarki o nadzoru, ki ga je izvedla Komisija leta 2021

Hrana

Pri presojah v **ribiškem** sektorju so bile opredeljene pomanjkljivosti pri registraciji in nadzoru malih ribiških plovil ter pomanjkanje nadzora nad kraji iztovarjanja in povezanimi dejavnostmi. Pri presojah na področju ribiških proizvodov, pripravljenih za uživanje, je bila potrjena predhodna ugotovitev glede zahteve, da je treba dokazati, da proizvodi med rokom uporabnosti izpolnjujejo ustrezna merila za varnost hrane. To je predhodna ugotovitev, do katere smo prišli v okviru sklopa presoj na področju splošnih proizvodov, pripravljenih za uživanje.

Pri presojah v sektorju **mesa** smo natančneje preučili trditve, da se za zakol namenjajo krave, ki za to niso primerne, in ocenili nove pravne zahteve za pregled *ante mortem* in *post mortem* v klavnicah za perutnino. V okviru teh presoj so bile opredeljene vrzeli v sistemih uradnega nadzora v zvezi z usposabljanjem, pregledi *ante mortem* in nujnim zakolom na kmetijah. Na Poljskem je bil s posebno presojo ocenjen napredek pri obravnavanju priporočil o teh temah, ki so izhajala iz presoj, izvedenih leta 2019.

V sektorju **mleka** smo ugotovili pomanjkljivosti v sistemih nadzora kakovosti mleka, ki ni kravjega izvora, pri usposabljanju, pri pregledu nad izvedenim nadzorom ter pri ocenjevanju primerov neskladnosti in izvršilnih ukrepih v zvezi z njimi.

Nadaljevale so se presoje na področju **živil neživalskega izvora** v zvezi z mikrobiološkimi tveganji v primarni proizvodnji. V primerjavi s prejšnjim sklopom presoj so bile opažene izboljšave, vendar je bilo ugotovljeno, da semena za kalitev še vedno niso ustrezno nadzorovana in da je treba izboljšati registracijo primarnih proizvajalcev, da se pri vseh lahko opravi ocena tveganja in da se vsi lahko ustrezno pogosto vključijo v sistem nadzora.

Krma

Pri presojah v sektorju krme so bile ugotovljene težave pri ocenjevanju sistemov analize tveganj in kritičnih kontrolnih točk (HACCP) nosilcev dejavnosti, izvajanju protokolov vzorčenja in uradnem nadzoru označevanja krme.

Zdravje živali

Presoja je bila osredotočena na afriško prašičjo kugo. Rezultati presoje so se vedno uporabili za ocenjevanje in nadaljnje izboljšanje podpore, ki jo Komisija zagotavlja državam članicam EU.

Živalski stranski proizvodi

Na podlagi izkušenj iz predhodnih presoj smo se osredotočili na uradni nadzor na kritičnih točkah v verigi živalskih stranskih proizvodov. V okviru presoj je bil ocenjen tudi vpliv pandemije COVID-19 na organizacijo uradnega nadzora. Ugotovitve iz teh presoj so privedle do natančnejše določitve obsega nadaljnjih presoj na tem področju do leta 2024.

Dobrobit živali

V zvezi z uspešno državljansko pobudo „End the Cage Age“ (Končajmo dobo kletk)[18] so bili v okviru presoje ocenjeni sistemi uradnega nadzora za dobrobit kokoši nesnic. Glavna pomanjkljivost je preveliko število živali. Ker ni pravnih zahtev glede dobrobiti, ki bi posebej veljale za matične jate in mlade kokoši, ni nobene skladnosti pri izvajanju uradnega nadzora.

Za izboljšanje dobrobiti živali med pomorskim prevozom smo še naprej sodelovali z Evropsko agencijo za pomorsko varnost, da bi se izboljšal sistem uradnega nadzora na plovilih za prevoz rejnih živali.

Zdravje rastlin

Naše dejavnosti na področju presoj in analize so pripomogle k nadaljnjemu izboljšanju pravočasnega poročanja o novih izbruhih in rednega obveščanja v zvezi z obstoječimi izbruhi škodljivih organizmov rastlin ter k ocenjevanju informacij, ki omogočajo hitro sprejemanje odločitev. Sklop presoj o nadzoru uvoza je nacionalnim organom pomagal izboljšati njihove sisteme nadzora.

Fitofarmacevtska sredstva

Nadaljevala se je priprava za posodobitev zakonodaje EU o trajnostni rabi pesticidov. Objavili smo posodobljene usklajene kazalnike[19] za obdobje 2011–2019. Kazalniki

[18] Evropska državljanska pobuda je edinstven način sodelovanja pri oblikovanju EU. Ko pobuda zbere milijon podpisov, Komisija odloči o nadaljnjih ukrepih. Več informacij o državljanski pobudi „End the Cage Age“ (Končajmo dobo kletk).

[19] Z usklajenimi kazalniki tveganja se ocenjujejo trendi na področju tveganj, povezanih z rabo pesticidov.

kažejo nenehno doseganje napredka. Naši sklopi presoj in usposabljanj so bili osredotočeni na trajnostno rabo pesticidov in integrirano varstvo rastlin pred škodljivimi organizmi.

Ekološka pridelava in označevanje ekoloških proizvodov

V večini držav EU zasebni nadzorni organi certificirajo ekološko pridelavo ter uporabo in označevanje teh proizvodov. Nadzor nad temi izvajalci nadzora, ki ga izvajajo pristojni organi, je treba še izboljšati.

Zaščitena označba porekla, zaščitena geografska označba in zajamčena tradicionalna posebnost

Organizacija in izvajanje uradnega nadzora sta na splošno učinkovita. Učinkovitost je večja v fazah proizvodnje in predelave kot v sektorju nižje v prodajni verigi (trgovci na debelo in drobno).

Vendar se z uradnim nadzorom ne preverja vedno, ali so ti proizvodi skladni s pravili iz specifikacij proizvodov.

Poleg tega tržni nadzor, ki se izvaja v zvezi z uporabo registriranih imen teh proizvodov, ni sistematičen in ne temelji na tveganju. Temelji predvsem na pritožbah ali zunanjih informacijah.

Goljufive in zavajajoče prakse

Komisija na podlagi rezultatov študij za ugotavljanje dejstev in srečanj z nacionalnimi organi pripravlja dokument s smernicami, ki naj bi nacionalnim organom pomagal pri izvajanju njihovega uradnega nadzora za opredelitev goljufivih in zavajajočih praks v agroživilski verigi.

Še naprej se izvajajo usklajeni programi, osredotočeni na ponarejena in podstandardna živila ter goljufije s hrano in ponarejanje živil.

Vstop živali in blaga v EU

Rezultati presoj kažejo, da države članice EU z eno samo izjemo še naprej izboljšujejo svoje sisteme in izvajanje nadzora.

Ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini in okoljskih kontaminantov v živalih in proizvodih živalskega izvora

Rezultati ocenjevanja načrtov za spremljanje ostankov in petih presoj, ki so bile izvedene, kažejo, da države članice EU ravnajo v skladu s predpisi.

2.4
Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj

2 4.1
Splošne nadaljnje presoje

Na podlagi našega triletnega cikla smo leta 2021 izvedli osem splošnih nadaljnjih presoj.

Preglednica 6: Splošne nadaljnje presoje v letu 2021

Splošne nadaljnje presoje:	

S sistematičnim pregledom ukrepov, ki so jih sprejele države članice, da bi obravnavale priporočila na podlagi presoj, se je še naprej učinkovito obravnavala večina ugotovljenih težav. Rezultati splošnih nadaljnjih presoj so objavljeni v ustreznih profilih držav.

Konec decembra 2021 so nacionalni organi sprejeli popravne ukrepe ali predložili zadovoljive zaveze za odpravo večine ugotovljenih pomanjkljivosti v sprejemljivih rokih. Na podlagi triletnega tekočega kazalnika so bile sprejete zaveze za popravne ukrepe v zvezi z 90 % priporočil, ki izhajajo iz presoj, izvedenih v triletnem obdobju 2017–2019. Vsa odprta priporočila se še naprej spremljajo v okviru splošnih nadaljnjih presoj.

2.4.2
Izvrševanje

Komisija je leta 2021 Češki poslala dodatno obrazloženo mnenje o njenih obveznostih glede sistematičnega poročanja o nekaterih živil, ki prihajajo iz drugih držav članic EU, kadar taka živila prvič vstopijo na Češko[20].

Komisija v letu 2021 Sodišču Evropske unije ni predložila nobene zadeve na področjih, v zvezi s katerimi se izvaja uradni nadzor, zajet s tem poročilom.

[20] Januarja 2019 je bil poslan uradni opomin, julija 2019 pa obrazloženo mnenje. Ker je bila z Uredbo (EU) 2017/625 razveljavljena in nadomeščena prej veljavna zakonodaja o uradnem nadzoru in zaradi zagotovitve pravne varnosti v zvezi z določbami, ki jih je Češka po mnenju Komisije kršila, je bil julija 2020 poslan dodaten uradni opomin, septembra 2021 pa dodatno obrazloženo mnenje.

Sklepne ugotovitve

Letna poročila držav članic EU o uradnem nadzoru kažejo, da so nacionalni organi v letu 2021 še naprej izpolnjevali svojo vlogo spremljanja in preverjanja, ali podjetja v prehranski verigi izpolnjujejo ustrezne zahteve EU, ter sprejemali izvršilne ukrepe, kadar ni bilo tako.

Nacionalni organi morajo še dokončati prilagoditev svojih notranjih sistemov podatkov, da bodo lahko predložili popolne in dosledne podatke v zahtevani obliki. Z upoštevanjem smernic Komisije za izpolnjevanje letnega poročila bi se morala še izboljšati primerljivost informacij, navedenih za leto 2022 in nadaljnja leta.

Letna poročila bi se lahko izboljšala tudi, kadar imajo nacionalni organi dovolj podatkov za vključitev izjav o splošni ravni skladnosti, splošni učinkovitosti sistemov uradnega nadzora in njihovi ustreznosti za doseganje ciljev uredbe o uradnem nadzoru[21].

V zvezi z uradnim nadzorom na področju dobrobiti živali morajo prihodnja letna poročila zagotoviti boljšo analizo glavnih primerov neskladnosti in nacionalnih akcijskih načrtov za preprečevanje morebitne ponovitve takih primerov neskladnosti.

Rezultati uradnega nadzora, ki so ga izvedle države članice EU, in nadzora, ki ga je Komisija izvedla pri nacionalnih organih, kažejo, da so potrebni sistemi nadzora vzpostavljeni in na splošno zagotavljajo ravni skladnosti, združljive z zahtevami glede varnosti živil in krme ter zdravim notranjim trgom EU. Pri nadzoru s strani Komisije so bile kljub temu ugotovljene pomanjkljivosti v nekaterih sistemih nadzora in poudarjene nadaljnje možnosti za izboljšanje.

Sistematično spremljanje priporočil na podlagi presoj s strani Komisije kaže, da nacionalni organi na splošno sprejemajo ustrezne popravne ukrepe za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Komisija v okviru partnerskega sodelovanja z nacionalnimi organi slednje še naprej podpira pri stalnem izboljševanju njihovih sistemov uradnega nadzora prek mrež nacionalnih strokovnjakov in pobude Boljše usposabljanje za varnejšo hrano.

V letu 2021 so omejitve, uvedene zaradi pandemije COVID-19, nacionalnim organom in Komisiji še naprej oteževale izvajanje njihovih načrtov nadzora. Med razlogi za to,

[21] Uredba (EU) 2017/625.

da nacionalni organi svojih načrtovanih programov niso izvedli v celoti, so bili navedeni tudi število zaposlenih in omejena sredstva.